

ปฏิเสธ

ธรรมเทศนา ของ หลวงพ่อทูล ขิปปปัญโญ
ใต้ต้นศรีมหาโพธิ์ พุทธคยา อินเดีย
2 กุมภาพันธ์ 2551

อัฐิที่แปรสภาพเป็นพระธาตุ

หลวงพ่อกุล ชิปปปัญญา

แสดงธรรมใต้ต้นพระศรีมหาโพธิ์ พุทธคยา อินเดีย

มุ่งสู่ความยุติธรรม เสมอมา วิถีที่ปลอดภัย วิถีที่ยุติธรรม
 อนาคตที่ดีกว่า มีบุตร มีอาชีพ มีเงิน มีสุขภาพดี
 ไร้โรคภัยไข้เจ็บ ความจริงที่แท้จริงของชีวิตที่มี
 บุตร และอาชีพจะมีมาจากรากที่ใหม่ ความทุกข์
 ความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นเพราะชีวิตที่เรา
 ความทุกข์ ความเดือดร้อนยังมีให้พวกเรา
 ว่าเป็นความสุข เมื่อมองที่มีทุกสิ่งทุกอย่าง
 ที่เหลือ มีรักเพราะชีวิตเรามีความสุข

คำนำ

ชีวิตคนเราเปรียบได้กับต้นไม้ มีอยู่ 2 ส่วน ส่วนหนึ่งเป็นเนื้อดิน และอีกส่วนคือส่วนราก หลักการพัฒนาชีวิตให้เจริญงอกงาม ก็มีสองส่วนเช่นกัน

1. ธรรมส่วนเนื้อดิน ในที่นี้หมายถึง ชีวิตประจำวันที่เราต้องดำเนินไป ทั้งการกระทำและคำพูด ซึ่งจะมีผลต่อเราและบุคคลที่เราเกี่ยวข้อง สังคมที่มีอิทธิพลต่อเรา ซึ่งเราจะเพิกเฉยไม่ได้ สัจธรรมจะเป็นหัวใจ เป็นหลักใหญ่ เปรียบได้กับแสงแดด ฝน และอากาศที่ดี ที่จะมีผลอย่างมากต่อใบไม้ กิ่งก้านสาขา ลำต้น ของต้นไม้ นั้น ส่วนนี้เป็นส่วนมารยาท เป็นส่วนกิริยา ส่วนที่เราต้องแสดงให้ดีที่สุด ต่อบุคคลและสิ่งของรอบข้างของเรานั้นเอง

2. ธรรมส่วนใต้ดิน เปรียบเสมือน รากไม้ที่ฝังอยู่ใต้ดิน หลวงพ่อเคยบอกเสมอว่า ส่วนนี้เป็นส่วนอกิริยา เป็นเรื่องส่วนตัวล้วนๆ เรียกว่า เป็นความลับสุดยอดก็ว่าได้ ไม่จำเป็นจริงๆ จะไม่ได้เปิดเผยให้ใครได้รู้

ไตรลักษณ์เปรียบเสมือนดิน อาหารในดิน ที่จะลำเลียงไปเลี้ยงลำต้นให้แข็งแรง “ปฏิเสธ” ก็จะเป็นอีกเครื่องมือหนึ่งที่สำคัญสำหรับธรรมะส่วนนี้

ไตรลักษณ์ไม่เป็นเพียงดินและอาหารในดินเท่านั้น แต่ยังมีบทบาทต่อต้านไม้ส่วนบนดิน ในกรณีที่ใบถูกแมลง เพลี้ยลง หรือถูกทำลาย ไตรลักษณ์จะเป็นยาฆ่าเชื้อโรคได้ดีที่สุด เช่นเดียวกันกับสัปปุริสธรรมก็จะมีบทบาทสำคัญต่อส่วนรากพอๆ กับไตรลักษณ์ รากหยั่งลงไม่ถูกที่ ดินไม่ถูกธรรมชาติของพืชชนิดนั้นๆ อาหารในดินที่จะทำให้รากไม้แข็งแรงหรืออ่อนแอ ล้วนแล้วแต่ขึ้นอยู่กับสัปปุริสธรรมทั้งนั้น

ธรรมทั้งสองส่วนมีความสัมพันธ์กัน รากแข็งแรงส่งผลให้ลำต้นกิ่งใบสาขาแข็งแรงสมบูรณ์ กิ่งใบแข็งแรงสมบูรณ์ดูดซับอากาศแสงแดดส่งผลให้รากแข็งแรงยิ่งขึ้น ประจุอาหารที่รากดูดขึ้นมาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หนังสือธรรมะเล่มนี้ ได้คัดเลือกถอดเทป พระธรรมเทศนาของหลวงพ่อกุศล ขิปปปณฺโณ มาจัดพิมพ์เป็นสองส่วน คือ “มารยาท” (ธรรมส่วนรวม / เหนือดิน) และ “ปฎิเสธ” (ธรรมส่วนตัว / ใต้ดิน) เพื่อให้ผู้อ่านสามารถรับผิดชอบต่อชีวิตทั้งสองส่วนได้อย่างมีหลักที่ชัดเจน

คณะผู้จัดทำ

กิริยา – อกิริยา

ตัดตอนจากธรรมเทศนาหลวงพ่อบุญ ชิปุปปญฺโณ

พณฺ์สนิกม จ.ชลบุรี ๒๖ มีนาคม ๒๕๔๖

การฝึกตัวเองอย่างหนึ่ง คือการฝึกละอายในการกระทำ ความชั่วทุกประเภท การทำชั่วทางกาย การทำชั่วทางวาจา เพราะกายวาจาเป็นประตูของสังคัม คนดูคนเขาไม่ดูที่ใจนะ เขาดูที่ความประพฤติ การแสดงออกทางกายวาจาเป็นเรื่องใหญ่มากเลย เราต้องสำรวมกายวาจาตัวนี้ อย่าไปทำสิ่งใดให้คนอื่นมีความทุกข์เพราะการกระทำของเรา อย่าไปพูดสิ่งใดให้คนอื่นมีความทุกข์เพราะการพูดของเรา ต้องเรียบเรียงคำพูดของเราให้เป็น การให้ของคนอื่นควรให้ของดีๆ ให้การพูดดี ให้การทำดี มันต้องศึกษาหลักธรรมตรงนี้ นี่คือนาคปฏิบัติประจำวันของเรา

การทำประโยชน์ตน เช่น สวดมนต์ไหว้พระ ภาวนาปฏิบัติ รักษาศีล นี่คือนประโยชน์ส่วนตน การทำประโยชน์ท่านมันต้องช่วยเหลือบ้างกับหมู่คณะ เพื่อนฝูงก็ต้องช่วย เพราะการให้บางสิ่งบางอย่างมันเป็นเสน่ห์ผูกพันใจกันได้ ถ้าหากว่าคนอื่นได้รับความ

ช่วยเหลือจากเราไปแล้ว เขาจะเป็นหนี้บุญคุณเรา เขาจะนึกถึงบุญคุณของเรา ถึงคนนั้นจะเป็นคนชั่วก็ตาม นั่นคือพยายามทำให้คนอื่นมีความสุข นี่คือการปฏิบัติธรรมเพื่อประโยชน์คนอื่นเขา

มีใครจะถามหลวงพ่อโหม หากเรามีบางสิ่งบางอย่างข้องใจสงสัย หลวงพ่อก็อธิบายให้ฟัง ปัญหาต่างๆ ไม่ควรเก็บเอาไว้ ต้องมาแฉออก มาขยายให้มันชัดเจน ถ้าเอาไปหมักหมมเอาไว้ มันเกิดเป็นมาที่หลัง มันเป็นทุกข์ได้ ต้องเอามาแยกแยะแก้ไข บางทีปัญหาเราเกิดขึ้นแก่เองไม่ได้ เหมือนฝุ่นละอองเข้าตาเรานั้นแหละ เมื่อเราเอาออกไม่ได้ก็ต้องให้คนอื่นช่วยเอาออก ช่วยชี้แนะ ต้องช่วยกัน นี่เราเป็นชาวพุทธ

โยม : โยมชอบคิดห้วงนั้นห้วงนี้

หลวงพ่อ : คำว่า ห่วง เราต้องมาสอนตัวเองว่า การภาวนาปฏิบัติ นั้นเราฝึกทำใจตัวเองว่าอย่าไปห่วงของสิ่งใดๆ ให้ดูผลกระทบตามมา คือถ้าไปห่วงของสิ่งใด เราจะไปเกิดในของสิ่งนั้น เมื่อตายไป จะเกิดกับของสิ่งนั้นแน่นอน เพราะตัวห่วงเป็นตัวก่อภพก่อชาติใจ

โยม : อย่างเช่น ห่วงครอบครัว ห่วงลูก ห่วงอะไรนี้ บางทีแบบว่า ความห่วงทำให้เราคิดวาทมโนภาพที่น่ากลัว กลัวอุบัติเหตุ กลัวอะไรต่างๆ ทำให้เราทุกข์ทรมาน แบบว่าทำไมเราช่วยตัวเองไม่ได้ ที่จะไม่ต้องห่วง

หลวงพ่ : สอนตัวเราเองใหม่ คือเราอย่าห่วงอะไรให้มากมายนัก ก็มีธรรมดาๆ กันไป ถ้าห่วงของสิ่งใดก็จะเป็นทุกข์ในของสิ่งนั้น พระพุทธเจ้าจึงตรัสไว้ว่า สิ่งใดที่เรามี ต้องเป็นทุกข์ในสิ่งที่เรามี พยายามทำตัวว่า ไม่ให้มีอะไร นี่คือภาคปฏิบัติ มีเพียงสมมุติว่ามี แยกกันอีกมุมหนึ่ง มีอะไรก็แล้วแต่ นั่นเป็นเพียงสมมุติว่ามี เราอยู่ร่วมสุขร่วมทุกข์กันมา มันมีส่วนนั้นอยู่ เรามีตามสมมุติร่วมกันให้ได้ อย่าไปห่วง เพราะเรามั่นใจว่าต้องพรากจากกันอยู่แล้วในวันหนึ่งข้างหน้า บางทีพลัดพรากจากกันขณะมีชีวิตอยู่ แต่สุดท้ายแน่ๆ คือพลัดพรากจากกันด้วยความตาย นี่ตัวสำคัญที่สุดต้องตายแน่นอน

ถ้าหากตายในช่วงที่มันเป็นห่วง จิตจะมารวบรวมเกิดกับสิ่งที่มันห่วง ห่วงของสิ่งใดจิตจะมากับของสิ่งนั้น มาเกาะของสิ่งนั้น แทนที่จะไปสู่สุคติสวรรค์ก็ไม่ได้ไป ถึงทำบุญมากมายก็แล้วแต่ไปไม่ได้ ตัวสำคัญคือตัวห่วงตัวสุดท้ายตัวนี้ คืออุปาทาน ความยึดมั่นถือมั่น เป็นความห่วงใยเป็นทุกข์ของสิ่งนี้ ให้สอนใจตามความเป็นจริงว่าทุกสิ่งทุกอย่างเป็นเพียงอาศัยกันอยู่ ครอบครัวยุคเราก็เหมือนกันเพียงอาศัยกันอยู่เท่านั้นเอง ก็ไม่ทราบว่าจะใครจะตายก่อนตายหลังก็ไม่แน่ นี่ให้รู้เท่าตามความจริงเอาไว้ ถ้าเราห่วงโน่นห่วงนี่เป็นปถวิธกัณฑ์ขึ้นมา เป็นทุกข์ขึ้นมาอีกศึกษาให้ดี

โยม : หลวงพ่อคะ ถ้าเราเป็นคนที่ปล่อยวางเลย คนอื่นจะหาว่าเราเป็นคนเห็นแก่ตัวไหม

หลวงพ่อ : ไม่ คำว่า “ปล่อยวาง” เราไม่แสดง(อภิรยา) เขาไม่รู้หรอก การปล่อยวางคือจิตมันรู้เท่าเห็นจริง

โยม : คือว่า ถ้าเราห่วง แต่เราเลิกห่วงแล้ว อะไอย่างงี้

หลวงพ่อ : แต่การปฏิบัติเราทำไปตามเดิม(ภิรยา) เขาไม่รู้กับเราหรอกว่าเราวาง การทำของเราทำไปตามปกติทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นมาในอดีต การทำทางกายก็ดี พุทธทางวาก็ดี เราเป็นปกติ อันนี้เป็นตัวภิรยาแสดงออกเหมือนเดิม ส่วนอภิรยาเป็นความลับสุดยอดอันนี้ สุดยอดส่วนตัวว่าเราไม่ห่วงใคร

โยม : คือว่า ถ้าเราห้วงเขาจะทำให้ตัวเรามีทุกข์ใช้ไหมคะ เราพยายามปล่อยวาง เรายังเดินมาได้ เขาก็ต้องเดินได้

หลวงพ่ : เดินได้ คิดอย่างนี้นะ คือตัวแสดงออกตัวกิริยาต้องแสดงเหมือนเดิม ออกมาเหมือนเดิม อันลึกลงๆ ตัวกิริยานี้เราไม่มีอะไรส่วนตัว คือใจเราไม่ผูกพันของสิ่งใดๆ นี้รู้ส่วนตัว ไม่ต้องบอกใครอย่างนี้ เป็นความลับสุดยอดก็แล้วกัน ตัวนี้ความลับสุดยอดไม่ให้ใครรู้จัก ไม่แพร่งพรายให้ใครรู้จักทั้งนั้น เป็นส่วนตัว ส่วนตัวนี้คือว่าตัวละ ตัววางของเรา คือเราไม่แสดงให้ใครรู้จัก การทำการพูดกับครอบครัวเพื่อนฝูงเหมือนเดิมปกติไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง นี้คือตัวกิริยา

โยม : ไม่ว่ากับพ่อแม่พี่น้อง ก่อนนี้เราจะห้วง เป็นห้วงแบบอาลัย อารมณ์ ตอนหลังเราก็มาคิดได้ เอ๊ะ! เราห้วงไปก็คิดอยู่คนเดียว

หลวงพ่ : นั่นแหละ เป็นทุกข์ไปเฉยๆ

โยม : ก็เลยต้องค่อยๆ ปล่อยวาง เราอยู่ได้ เขาต้องอยู่ได้ เราทำได้ เขาก็ต้องทำได้

หลวงพ่ : นั่นแหละคือเอาเรื่องความจริงมาคิดกัน เรื่องอนิจจัง ความเปลี่ยนแปลง คือไม่เที่ยงต่างๆ มันเกิดขึ้นได้กับทุกคน เพราะคนเราเกิดขึ้นมาตระกูลเดียวกันก็ตาม จิตวิญญาณผู้มาเกิดนั้น บอกไม่ได้ว่า ใครสร้างบุญมาแค่ไหน สร้างบาปมาอย่างไร ก็ไม่รู้จัก

แต่เมื่อมาเกิดแล้วบางคนก็มีอะไรต่างๆ เกิดขึ้นเพราะกรรมเขา
สร้างมาในอดีต เราเป็นห่วงเขาเพราะลักษณะอยู่ตระกูลเดียวกัน
สายเลือดเดียวกัน มันต้องรักษากัน เรื่องกรรมใครกรรมมันที่สร้าง
มาในอดีตเป็นอีกเรื่องหนึ่ง เราต้องดูแลรักษากัน เพราะเมื่อ
เกิดขึ้นมาแล้วรักษาได้ก็รักษาเต็มที่ก็แล้วกัน ไม่ใช่ปล่อยทิ้งนะ
เอาอยู่ คือมนุษยธรรมที่ดูแลรักษากัน เมื่อเรารักษาถึงที่สุดของ
ที่สุดแล้วมันไม่หายก็จำเป็น แต่ก็ต้องรักษาก่อน

*****

ปฏิเสธ

2 กุมภาพันธ์ 2551

เมื่อวานหลวงพ่อดีส่งท้ายว่า วันนี้หลวงพ่อดีจะพูดเรื่อง ปฏิเสธ การมาอินเดียนี้ หากจะไปพูดกันเรื่องนรก สวรรค์ บุญกุศล ต่าง ๆ การสร้างบารมี เดี่ยวเวลาไม่พอ หลวงพ่อดีจะไม่พูด หลวงพ่อดีจะพูดเรื่องโลกุตระเพื่อให้คนไปปฏิบัติที่เมืองไทย ให้เราเข้าใจแนวทางการปฏิบัติเพื่อจะเข้าสู่โลกุตระ

โลกุตระ แปลว่า ภูมิธรรมชั้นพระโสดาบันขึ้นไป ถึงพระ สกิทาคามี พระอนาคามี พระอรหันต์ จะพูดตรงนี้ให้ฟัง มีธรรม หมวดหนึ่งเป็นอุบายธรรมะที่จะชัดเจนมากขึ้น

มาฝึกใจให้เราปฏิเสธ นี่เป็นเรื่องสำคัญที่สุด การภาวนา ปฏิบัติถ้าไม่ฝึกใจตัวเราให้ปฏิเสธเป็น มันเลยม ๆ แล้ง ๆ ไม่มี จุดหมายปลายทาง ไม่มีสัจจะความจริงใจกับตัวเอง คือ ไม่ แนนอน ให้เรามาฝึกใจทุกวิถีทางเรื่องปฏิเสธ

คำว่า “ปฏิเสธ” ปฏิเสธเรื่องอะไรบ้าง ?

สิ่งใดที่เรามีความยึดมั่นถือมั่นว่า นี่เป็นของๆ เรา ของทุกอย่างทั้งหมดให้ฝึกใจให้ปฏิเสธเอาไว้ว่า อันนี้ไม่ใช่ของๆ เรา ที่แน่นอนตายตัว เป็นของสมมติโลก เป็นสมมติโลก เราจะไม่หลงในสมมติโลกอันนี้ เราปฏิเสธว่าอันนี้เป็นเพียงวัตถุธาตุอาศัยประจำชีวิตหนึ่ง ขณะที่เรามีชาติเกิดมาเท่านั้นเอง เมื่อถึงกาลเวลาเราก็แยกทางกันไป เรียกว่า พลัดพรากจากกัน

เราเกิดกับโลก เพราะไม่เคยปฏิเสธ

เรามีความยึดมั่นถือมั่นกับโลกนี้มายาวนานแต่กับไหนดก็ไม่รู้ เพราะว่าเราไม่เคยปฏิเสธ เราเอาทุกอย่าง ขอให้มันมีสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ยื่นเข้ามาหา เราก็รับทุกอย่าง เรียกว่า “อุปาทาน” ยึดเอาๆ เหมือนกับจิตมาผูกพันในความยึดมั่นถือมั่นกับทุกอย่าง มันจึงมาเกิดกับโลกอันนี้ร้อยกับพันกัลป์ ร้อยชาติพันชาติมาจนถึงชาติปัจจุบัน ถ้าเราจะมีความยึดมั่นถือมั่นอยู่ขนาดนี้ มันจะไปเกิดเป็นภพชาติต่อไปข้างหน้าหาทางสิ้นสุดไม่ได้ มีทางเดียวคือว่า เราต้องฝึกใจเราให้ปฏิเสธกับทุกๆ เรื่อง

การฝึกใจให้ปฏิเสธเรียกว่า การเอาปัญญาเรา ฝึกใจเราเอง เราต้องคิดให้เป็น ของทุกอย่างเป็นเพียงสมมติ เราอย่าไปหลงสมมติอันนี้ มันมีก็มีไปตามสมมติโลก ทำใจไม่ให้ติดไม่หลงในสมมติ

ยกตัวอย่างเช่น เรามีคู่ผัวตัวเมีย ก็ให้มีไปตามสมมติ ผู้ชายก็ดี ผู้หญิงก็ดี เกิดมาคนละพ่อแม่ คนละตระกูล คนละบ้านเมือง คนละประเทศ เมื่อมาเจอกันแล้วมีคนเฒ่าแก่ หรือมีพยานหลักฐานว่า เธอทั้งสองเป็นผัวเมียกันนะ อันนี้ก็ให้เข้าใจว่าเป็นผัวเมียกัน เป็นโดยสมมติ อย่าไปหลงว่า ผัวเราจริงๆ เมียเราจริงๆ ส่วนมากคนจะหลง คือ หลงสมมตินั่นเอง

เราเข้าใจตามสมมติว่า เราเป็นผัวคน เราก็ทำหน้าที่เป็นผัวให้ดีที่สุด คือทำตามหน้าที่ เราเป็นเมียคน ก็ทำตามหน้าที่เป็นเมียให้ดีที่สุด หรือเราเป็นลูกคน ก็ทำหน้าที่เป็นลูกให้ดีที่สุด นี่คือ ทำตามหน้าที่แต่ไม่ผูกพันไม่ยึดมั่น

นี้เรียกว่า การใช้ปัญญาสอนใจเรา เพื่อให้ใจเรามั่นได้คลายออกจากความยึดมั่นถือมั่น นี่คือปัญญาที่ว่ามานี้ เราพร้อมหรือยัง เราฝึกหรือยัง เราไม่ได้ฝึก เริ่มฝึกซะ ปัญญาเรามีกันอยู่ทุกคน แต่ปัญญาเราไม่ค่อยเข้าถึงเรื่องวิธีการที่ว่ามานี้ การพิจารณาธรรมะมั่นเป็นธรรมะได้ทั้งหมด แต่ธรรมะทั้งหมดนั้น ไม่ใช่ทุกคนจะ

เอาธรรมะนั้นมาปฏิบัติแล้วจะบรรลุธรรมได้ด้วยกันทั้งหมด
เป็นไปได้

กินยาให้ถูกกับโรค

ธรรมะแต่ละหมวดนั้นดีทุกหมวด เหมือนกับยา ยาทุก
ประเภทก็ดีด้วยกันทั้งหมด แต่ยาไหนจะถูกกับโรคเรา อันนี้
ต่างหาก ไม่ใช่ว่าคุณคณที่ป่วย ใช้อายประเภที่รักษาแล้วหาย เราก้
กินบ้างดูซิหายไหม มันไม่หายเพราะโรคเขาก้กับโรคเรา คนละโรค
กัน มันต้องเปลี่ยนยาอีกรูปแบบหนึ่ง เพื่อจะให้โรคเราหาย

ฉะนั้นเราต้องดูโรคเราให้เป็น ถ้าเราไม่ดูโรคเรา เราจะหายาประกอบกับเราได้อย่างไร มันหาไม่ถูก หลวงพ่อเคยพูดเสมอ เราจะฝึกตัวให้เป็นหมอ เราเป็นหมอ เราเป็นคนป่วย เราเป็นคนให้ยาเราเอง ยาถูกเราก็อายุไม่ถูกกับโรค เราก็อายุ เพราะเราเป็นหมอรักษาเอง เราเป็นคนป่วย ให้ยาเราเอง เราจะฝึกเราให้เป็นหมอให้ได้

เดี๋ยวนี้เราภาวนาปฏิบัติ เราจะเอาธรรมะแต่ละหมวดมาปฏิบัติ นั้น เราไม่ดูตัวเอง ตัวเองเป็นโรคอะไร โรคกิเลสตัวไหน เราไม่รู้ โรคตัณหาตัวไหนเราก็อายุ แต่จะเอาธรรมะมาปฏิบัติ นั้น ธรรมะหมวดนั้น มันตรงกับกิเลสตัณหาเราหรือไม่ มันเข้ากันได้หรือไม่ มันแก้กันได้หรือไม่ ส่วนมากมันจะแก้กันไม่ได้ มันเข้ากันไม่ได้ เพราะธรรมหมวดหนึ่งมันสำหรับแก้ไขผู้มีนิสัยในกิเลสตัณหาแบบหนึ่ง แต่ธรรมหมวดนั้นถ้ามันไม่ตรงกับกิเลสตัณหาเรา มันจะแก้กันไม่ได้ ลบกันไม่ออก

ปฏิบัติธรรมให้ตรงกับบารมีเก่า

เหมือนกับว่าเราจะเอาธรรมะหมวดนั้น มาเสริมสร้างบารมี ให้เราบรรลุธรรมในชาตินี้ เดี่ยวนี้ ขณะนี้ แต่เราจะเข้าใจหรือยัง ว่า ตัวเราเคยบำเพ็ญบารมีมาในอดีต บำเพ็ญอย่างไรนั่นแหละ อัน

นี่เป็นสิ่งสำคัญมากเลยนะ ถ้าไม่รู้จักรับบารมีที่เราบำเพ็ญมา จะหาอุบายอะไรไปปฏิบัติให้มันต่อ ยอดให้ถึงมรรคผลนิพพานได้ มันยากตรงนี้เอง

ถ้าสมมติว่า พระพุทธเจ้ามาตรัสรู้ในยุคนี้ คนในสมัยนี้ก็จะบรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์เจ้ากันมากมายเหลือเกินเพราะทุกคนบารมีพร้อมแล้ว

ถึงจะบารมีพร้อมแล้วก็ตาม แต่ปัจจุบันไม่มีใครบอกเราได้ว่า ให้ภาวนาอย่างนี้ เอาหมวดธรรมมาปฏิบัติอย่างนี้ ไม่มีใครบอกเราจึงปฏิบัติแบบสุ่มเตา ธรรมะหมวดนั้นก็ไม่ได้ตรงกับบารมีเก่าที่เราทำมา มันจึงยากต่อการปฏิบัติ แล้วเราก็กังขา ยังมีความไม่เข้าใจแล้วก็ยังไม่ค้นหา ไม่แสวงหาอุบายธรรมะ มันจึงยากตรงนี้

ในสมัยครั้งพุทธกาล มีคนบรรลุธรรมมากมายมหาศาล แต่เราก็กังขาไม่เข้าใจคิดว่าคนยุคนั้นเขามีบารมีมาก มีบุญมาก เขาถึงบรรลุธรรมง่าย ๆ ที่จริงไม่ใช่อย่างนั้น

ที่เขาบรรลุธรรมง่าย ๆ เพราะอะไร ?

เพราะพระพุทธเจ้ายื่นธรรมะให้เขาแต่ละบุคคล มันตรงกันกับบารมีเก่าที่เขาสร้างมาต่างหาก มันต่อกันได้

เปรียบได้กับ บุคคลตักน้ำใส่ตุ่มของตัวเอง ตักไปๆ ยังไม่เต็ม จวนจะเต็มแล้ว แต่บังเอิญตายไปเสียก่อน เมื่อเกิดมาชาตินี้ ได้มาพบพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าเลยบอกแนะว่า เคยตักน้ำใส่ตุ่มนี้ บอกการตักแบบนี้ละ เป็นอย่างนี้ ต่างคนก็ตักน้ำใส่ตุ่มตัวเองให้เต็มเร็วที่สุด เมื่อเขาตักน้ำใส่ตุ่มเดียวอยู่บ่อย ๆ ใช้เวลาไม่นานนัก เเทลงไป 2 – 3 ถังก็เต็มแล้ว

นี่คือ พระองค์เจ้าให้อุบายธรรมที่ตรงกับบารมีเก่าที่เขาสร้างมา เป็นบารมีในอดีต เมื่อเขามาบำเพ็ญ บั๊บ เขาก็ต่อยอดบรรลุนิพพาน ทำง่าย ๆ ตรงนี้ยุคนี้สมัยนี้ ถ้าพระพุทธเจ้าได้อุบัติเกิดขึ้น พระองค์ก็คงบอกพวกเราว่า ทำอย่างนี้ๆ เราก็จะปฏิบัติตามที่พระองค์เจ้าสอน เราก็สามารถบรรลุนิพพานเป็นพระอรหันต์ได้ เหมือนกันกับสมัยครั้งพุทธกาล

แต่เดี๋ยวนี้มันเป็นไปได้แล้ว คือไม่มีใครรู้ว่าพวกเรา มีญาณแค่ไหน มีปัญญาแค่ไหน ไม่มีใครรู้ได้ คือ พระสงฆ์ไม่มีสิทธิ์

ที่จะรู้ได้ว่า คนนั้นบำเพ็ญบารมีมาอย่างนี้ๆ พระสงฆ์ไม่รู้ เพราะญาณนี้เป็นญาณเฉพาะของพระพุทธเจ้าองค์เดียวเท่านั้นเอง แต่พระสงฆ์ก็มีธรรมะอย่างอื่นที่ว่า ให้ทุกคนขยันปฏิบัติ แสวงหา พยายามฝึกช่วยตัวเองให้มากเข้าไว้

พระองค์จึงวางทิศทางว่า สัมมาทิฏฐิ สัมมาสังกัปปो หลัก ปัญญาหน้ามาตลอด ให้ทุกคนคิดค้นคว้าหาทิศทางแนวทาง ของการปฏิบัติของตัวเอง เอาปัญญาอบรมสั่งสอนใจตัวเองให้เป็น สอนบ่อย ๆ หาอุบายอื่นมาประกอบการสอนบ่อยๆ จนกว่าจะ เห็น

เห็นดอกไม้ เราก็สามารถน้อมเป็นอุบายสอนตัวเองได้

เห็นสัตว์ตาย เราก็สามารถเอามาเป็นอุบายในการใช้ปัญญาได้

ในครั้งพุทธกาล มีคนบรรลุนิพพานเพราะอุบายต่าง ๆ เหล่านี้เป็นต้นเหตุ ในพระสูตรมีบทสำคัญอยู่มาก บรรดาพระอริย เจ้าฝ่ายฆราวาสก็ดี ฝ่ายพระก็ดี บรรลุนิพพานเป็นพระอริยเจ้า มากมาย ถ้าอ่านในพระสูตรจะเข้าใจทันที

ปัญญานำหน้าสมาธิ

หลวงพ่อกเคยอ่านในพระสูตรจบหลายรอบจึงรู้จักวิธีการว่า การปฏิบัติสมัยครั้งพุทธกาลเป็นอย่างไร แต่พวกเราไม่ศึกษา ประวัติพระอริยเจ้าในพระสูตรเอาไว้ เราก็ไม่เข้าใจ ก็เลยมกยาก อยู่อย่างนี้ ส่วนมากไปฟังหลวงพ่อกหลวงตาสอนกันทั่ว ๆ ไป เรื่องการนั่งสมาธิเพียงแค่นี้เอง น่าเห็นใจจริง ๆ มีหลวงพ่อกหลวง ตาสอนว่า

“อย่าไปคิดนะ อย่าไปนึกนะ ถ้าไปนึกไปคิด จิตจะฟุ้งซ่านรำคาญ ไปอีกแหละ”

คนภาวนาปฏิบัติแบบนี้ เป็นการปฏิบัติเสริมความงोंของตัวเองให้มากขึ้น หากู้ไม่ว่าการทำสมาธินี้เป็นอุบายเสริมงों ความฉลาดรอบรู้ตามความเป็นจริง สติปัญญาที่จะมาพุดกันจะมาจากไหน มันไม่มี เรื่องสมาธิเป็นเรื่องเสริมงों ยังงोंอยู่ ก็จะมีงोंขึ้นไปอีก

หลวงพ่อบอกว่า การทำสมาธิั้นให้ทำอยู่ แต่ให้มีปัญญามาเสริมเป็นตัวนำหน้าเอาไว้ เรียกว่า ปัญญาครอบรู้ในวิธีการทำสมาธิ วิธีการอย่างนี้เรามีปัญญาใหม่ “ไม่มี” ถ้าปัญญาไม่มีความรอบรู้ในการทำสมาธิ ทำไปเถอะ ยิ่งทำก็ยิ่งงों บางทีจิตสงบลงไปบ้างนิดๆ หน่อยๆ มีภาพนั้นภาพนี้เกิดขึ้นก็ว่า “นิมิต” อากาของจิตเป็นนั้นเป็นนี้ พอไปถามหลวงพ่อดลวงตา อันนั้นเป็นอย่างนั้น อันนี้เป็นอย่างนี้ หลวงพ่อดลวงพ่อกี้ไม่รู้เรื่อง ตอบไปว่า

“ทำไปเถอะดีแล้วๆ ทำต่อไป” ก็เลยม गयाเข้าไปอีก ที่เขาว่า คนหลงทางไปถามกับคนหลงทางด้วยกัน มันยากที่จะบอกกันได้ ใครก็ไม่ยอมใคร ถ้าว่าคนหลงทางเป็นฆราวาสไปถามพระ หลวงพ่อดลวงตาจะบอกว่า

“เออ อาตมาก็หลงทางมาเหมือนกันโยมเอ๋ย” เขาไม่บอก มันเสีย ยี่หื้อของพระ จะไปบอกทำไม เขาก็บอกส่งเติมไปอีก ทำไปเถอะ โยม ทำถูกแล้ว เขาส่งเสริมกันไปเรื่อย ๆ

มีพระอาจารย์องค์หนึ่งทางภาคอีสานไปสอนโยมทำสมาธิ สอนดิบสอนดีจริงๆ มีโยมคนหนึ่งปฏิบัติได้สมาธิ ทำตามที อาจารย์ตัวเองสอน จิตสงบเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ สงบไปเรื่อยๆ ตั้งแต่ขั้นต่ำ ชั้นละเอียด ชั้นสูง จนจิตลงภวังค์ปั๊บจิตก็จะละเอียดอ่อนในการเข้าสมาธิ การเข้าฌานสมาบัติเก่งมาก ไปไม่ได้เลยจิตอยู่ตัวนิ่งเลย ไปไหนก็ไม่ได้ ถ้าไปก็วกขึ้นมาเข้ามาที่เดิมปฐมฌานใหม่ ไปถึงจุดสุดท้าย อปัณนาสมาธิ ต่อไปเป็นอรุณ ฌาน วณเวียนอยู่อย่างนี้ หลงม गया อยู่ในความสงบอันนั้น

ในช่วงเดียวกันหลวงพ่อกับหลวงปู่ขาว เขาก็พาโยมเหล่านี้มาหาหลวงปู่ขาว มาเล่าเรื่องนี้ให้หลวงปู่ขาวฟัง เป็นอย่างนี้ๆ พอดีหลวงพ่อก็อายุที่นั่นด้วย เหตุการณ์เกิดขึ้นหลวงปู่ขาวก็ด่าเอา ด่าพระองค์ที่สอนอย่างนั้น มันบ้าหนักหนาไปสอนเรื่องทำสมาธิอย่างนั้น ปัญญาไม่มีจะทำอะไร ยิ่งทำยิ่งโง่ หลวงปู่ด่าเอา เราก็รู้เหมือนกัน การทำสมาธิอย่างนี้

ถ้าปัญญาไม่มี การทำสมาธิ ยิ่งทำยิ่งโง่

คนมีปัญญาทำสมาธิ ยิ่งทำยิ่งฉลาด ยิ่งเสริม ยิ่งเร่งความรู้
 แจ่มเห็นจริงให้มากขึ้น เพราะการทำสมาธิเป็นจุดสำคัญ สำคัญคือ
 จุดเสริมพลังจิต พลังจิตที่เราทำสมาธิไปนั้น เมื่อทำไปแล้วพลังใจ
 มันเกิดขึ้น พลังจิตเกิดขึ้น พลังจิตตัวนี้เขาเอาไว้ให้ต่อ ถ้าคนไม่มี
 ปัญญาก็อยู่แค่นั้น อะไรต่อก็ไม่ได้ เสริมอะไรก็ไม่ได้

เปรียบได้กับ
 ช้างที่อยู่ในป่าในเขา
 กำลังมหาศาลแต่ก็
 ตายฟรี ๆ ไม่มีใครเอา
 กำลังของช้างมา
 ช่วยงานได้เลย แต่ถ้า

คนมีปัญญาดีนะ กำลังของช้างที่มีอยู่ เอาช้างมาฝึกวิธีการลากซุง
 ลากไปลากมาให้มีความชำนาญมากขึ้น เราจะได้กำลังจาก
 ช้างมาเป็นประโยชน์

นี่ฉันใด กำลังของจิตที่ทำสมาธินั้น ถ้าคนมีปัญญาที่ดีแล้ว
 สามารถเอากำลังของสมาธิที่เกิดขึ้นมาประกอบเป็นปัญญา เขาว่า
 ทำสมาธิหนุนปัญญา ปัญญาคือ ความสว่างแจ่มแจ้งมากขึ้น นี่คือ
 ความรู้จริงเห็นจริง อยู่ตรงนี้ นั่นแหละคนมีปัญญาทำสมาธิ ยิ่งทำ
 ก็ยิ่งฉลาด ดังอธิบายมาแล้ว

เพราะสมาธิเป็นทั้งของดีและไม่ดี เป็นดาบสองคมได้ ถ้าคนโง่งทำสมาธิยิ่งทำก็ยิ่งโง่ง ถ้าคนมีปัญญาลาดแล้ว ทำสมาธิก็ยิ่งฉลาด ตรงนี้เองเดี๋ยวนี้เราว่าเราเองมีปัญญากันหรือเปล่า ปัญญาไม่มี หลวงพ่อก็เข้าใจ ทุกคนส่วนใหญ่ในเมืองไทยเรา ทำกันทุกวันนี้ ปัญญาไม่มี มีแต่ความรู้ อยากรู้ธรรมะหมวดนั้นก็ไปอ่านเอาอ่านดู จำมาเท่านั้นเอง ทำไมเราไม่ฝึกปัญญาให้มันเด่นขึ้น

สิ่งปิดปัญญา

เราต้องศึกษาให้ดีๆ อุบายที่ทำ เราปิดปัญญาตัวเองหรือเปล่า ส่วนมากเป็นอย่างนั้น คือปิดปัญญาตัวเองโดยไม่รู้ตัว สิ่งที่ปิดปัญญาตัวเองมี 2 อย่างอะไรบ้าง

1. ทำสมาธิสงบมากไป หลงใหล งามายในสมาธิจนลืมหูลืมตาไม่ขึ้น เข้าก็ทำสมาธิ เย็นก็ทำสมาธิ ทำอยู่นั้นแหละ ทำสมาธิมากขึ้น ความโง่งก็เพิ่มขึ้น ในตำราที่ว่าจิตสงบเป็นสมาธิดีแล้วปัญญาเกิดขึ้น แต่หลวงพ่อดัดคำนี้เอาไว้ก่อนว่า ถ้าคนไม่

มีปัญญาเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว ยิ่งทำสมาธิเท่าไรปัญญาก็หมดไปเท่านั้น **สมาธิความสงบเป็นตัวปิดกั้นปัญญา** ช่องทางปัญญาไม่มีเลย ปิดตายตัวไปเลย

คนยุคก่อนๆ เขาทำกัน ฤๅษีทำกันมาก่อน ยิ่งสงบกว่าเราหลายร้อยเท่า เมื่อทำแล้วปัญญาเขาก็ปิดตายตัว สุดท้ายก็ตายเป็นพรหม ในสมัยก่อนที่พุทธศาสนาจะเกิดขึ้นก็มีคนทำกันอยู่เป็นพรหมไปเลย สมาธิความสงบถ้าเราทำไม่เป็น ทำไม่ดีแล้ว มันจะปิดปัญญาตัวเองไม่ให้เกิดขึ้น นี้อย่างหนึ่ง

2 ความรู้ปิดปัญญาตัวเอง หมายถึงว่า เราศึกษาอ่านธรรมะหมวดนั้นก็รู้ ธรรมะหมวดนี้ก็รู้ รู้ทุกธรรมะทุกหมวดทุกหมู่ ก็พูดคุยกันว่ารู้ธรรมะอย่างนั้นอย่างนี้ หาไม่รู้ว่ามีธรรมะที่รู้มาทั้งหมดนั้นเป็นตัวปิดกั้นปัญญาตัวเอง หาไม่รู้ ตัวเองเคยคิดพิจารณาธรรมะใหม่ ก็มันรู้แล้วจะไปคิดทำไม นี่คือการเอาปัญญาหรือเอาความรู้ไปปิดปัญญาตัวเอง

ยกตัวอย่างเช่น พระตถาคตเจ้าพระโคตมโอรส นี่เป็นลักษณะเอาความรู้ปิดปัญญาตัวเอง เป็นอย่างไรให้ไปอ่านเรื่องของพระโคตมโอรส โขสิทธะมีชื่อจริงว่า “ตถาคต” ส่วน “โคตมโอรส” นี่เป็นคำที่พระพุทธเจ้าตั้งให้ใหม่ “โคตมโอรส” แปลว่า ผู้แบกคัมภีร์เปล่าไม่มีอะไร **นี่คือความรู้ที่เรียนมาทั้งหมดเป็นความรู้ ไม่ใช่เรื่องปัญญา** รู้มากเกินไป เรียน

มากก็รู้มากเท่านั้นเอง แต่ความรู้ทั้งหมดนั้นเอาไปละเกสไม่ได้
ไม่มีใครเอาความรู้ที่ศึกษามา ไปละเกสค้นหาได้เลย

ความรู้เป็นดาบ 2 คม เหมือนกับ
ว่าอาวุธใช้สำหรับขับไล่หรือฆ่าฟันคู่อริ
ศัตรูให้ฉิบหายให้หมดสิ้นไปจากตัวเรา
หรือจากท้องถิ่นเรา อาวุธตัวนี้เป็นอาวุธ
ที่ดี ถ้าคนมีปัญญารักษาอาวุธได้ ใช้งาน
เป็น มันสามารถจะป้องกันตัวเองได้
ป้องกันประเทศได้ แต่ถ้าอาวุธนั้นไปตก
กับคู่อริศัตรูเราละ ไปอยู่ในมือผู้ร้าย เรา
เสียเปรียบซะแล้ว เราต้องแพ้เพราะ
อาวุธเราไปอยู่กับทริภุชชีมานะตัวเองว่าเราเก่ง นั่นแหละความรู้
ต่างๆ ที่ว่ามานั้นระวางให้เป็น

เมื่อเราศึกษามาแล้ว อย่าให้ทริภุชชีมานะ อย่าให้กิเลสค้นหา
เอาไปครอง ถ้าถูกเอาไปครองแล้วมาออกตัวว่า เราเก่ง เรารู้ เรา
จบนั้นมาจบนี้มา ได้ประกาศนียบัตรนี้มา อวดตัวขึ้นมาว่าเรารู้เรา
เก่ง นั่นละเข้าทางของออตตามานะทริภุชชี ลืมตัวไปเลย ทีนี้จะภาวนา
ใช้ปัญญามันทำไม่ได้ คิดทำไม่มันเหนื่อย มันรู้แล้ว อ่านมาแล้ว นี่
คือปิดความฉลาดของตัวเอง ดังนั้นต้องศึกษาให้ดี ต้องมีปัญญา
อีกแผนกหนึ่ง ตัวปัญญานี้ไม่ใช่ความรู้หลักวิชาการต่างๆ นะ

เหมือนเราทุกคนเคยอ่านประวัติ พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย เรายุคก่อนๆ มาหลายร้อยปีมาแล้ว คนยุคนั้นสมัยนั้นเขาไม่มี หลักการวิชาการและหลักธรรมอะไรเลย เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา เขาไม่รู้ แต่ทำไมเขามีอุบายวิธีสอนลูกเขา ให้ลูกเขาดีได้ ดูตรงนี้ ความรักสามัคคีก็ไมรู้อะไรเลย แต่เขามีธรรมชาติของจิต วิญญาณที่มีอยู่ สอนลูกเอง ให้ลูกเป็นคนดีขึ้นได้ ให้ดูตรงนี้ นี่คือ หลักธรรมชาติของปัญญาของคน เพราะความถูกต้อง ความ ยุติธรรม มันมีตามธรรมชาติของคนอยู่แล้ว เราอย่าเอาทฤษฎีมานะ มาเป็นตัวนำหน้า นี้เรียกว่า ตัวความรู้เป็นตัวปิดปัญญาของตัวเอง

คิดผูกเป็น ก็ต้องคิดแก้ให้เป็น

หลวงพ่อเทศน์อยู่เสมอ ปัญญาเราคิดได้ทุกอย่าง คิดทุกวัน เวลาคิดทางโลกทางสงสารทำไมคิดเป็น คิดทั้งวันทั้งคืนก็คิดได้ หรือคิดหาวิธีผูกมัดตนเองไว้กับโลก เขาเรียกว่า คิดหาอุปาทาน ความยึดมั่นถือมั่นทำไมมันคิดเป็น แต่ความคิดที่จะแก้ไขตัวเอง ทำไมคิดไม่เป็น พุดง่าย ๆ ว่า

คิดผูกตัวเอง ทำไมคิดผูกเป็น

คิดหาวิธีแก้ตัวเอง ทำไมคิดไม่เป็น

เราผูกมัด
ตัวเองกับโลกอันนี้
ร้อยกับพันกัลป์
แล้ว ทำไมมันคิด
เป็น ส่วนการคิดที่
จะแก้ไขตัวเองไม่
ผูกยึดกับโลก ทำไม
เราคิดไม่เป็น มัน
ต้องแก้เป็นสิ นีคือ
ว่าเราไม่มีวิธีการ

ไม่ได้ฝึกปัญญา เหมือนเอาความรู้เป็นตัวนำหน้าว่าเรารู้แล้วดีแล้ว
เลยหลงว่าเรามีความรู้ดี

ฉะนั้น ให้ฝึกใจ อย่างน้อยๆ ต้องทำใจไว้ว่า “ปฏิสេธ”
หลักปฏิสេธนี้เป็นเรื่องใหญ่มาก มิใช่ว่าใครจะมาเอาอะไรกับโลก
อันนี้

โลกอันนี้เราได้เกิดมาก็มีส่วนดี หลายคนที่ได้มาเกิดกับโลก
นี้ คนโชคดีคือใคร ?

คือ คนที่เกิดร่วมวงศ์กับพระพุทธศาสนา เรามีความโชคดียุติตรงนี้ เราจะรู้จักวิธีการปฏิบัติเสริมสร้างบารมี การปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปเพื่อมรรคผลนิพพาน นี้เรียกว่า “โชคดีในการเกิด”

แต่หลายคนที่เกิดมาในโลกอันนี้ เขาไม่รู้จักศาสนาพุทธเลย เขาก็เชื่อไปอย่างนั้นๆ นั่นเรื่องของเขา

แต่พวกเราเกิดมาโชคดีเป็นอย่างยิ่ง พอได้เกิดในศาสนาพุทธ เกิดในตระกูลที่เป็นสัมมาทิฐิความเห็นชอบธรรม แล้วก็มีครูบาอาจารย์อบรมสั่งสอน มีความชอบธรรมในทางมรรคผลนิพพาน นี้เราว่าโชคดียุติตรงนี้ เหตุุนั้นเรียกว่า การเสริมสร้างบารมีเราก็สร้างไป แต่หลักสำคัญอย่างหนึ่งในภาคปฏิบัติที่เป็นแนวทางที่เข้าสู่โลกุตรธรรม คือหลักปฏิเสศตัวนี้เอง

“ทุกอย่างต้องเอา” นี่เป็นตัวยืนหลัก มีเงินก็มีไป ไม่มีก็หาหามาทั้งหมด เราไม่ได้หาเอาเงินทองกองสมบัติของโลกมาทับถมตนเองนะ หามาใช้เป็นสาธารณะในครอบครัวในสังคมเท่านั้นเอง เราไม่เอาสมบัติเหล่านั้นมาทับถมใจให้มันหนัก มีก็มีไป หากก็หาไปนี้เรียกว่า ใช้สมมติโลกให้เป็น เรียกว่าคนฉลาด เพราะธาตุขันธ์เราเกิดจากโลกใบนี้

ให้รู้เท่าทันไว้ว่า เราเกิดในสิ่งที่แก่เป็น เราเกิดในสิ่งที่เจ็บไข้ได้ป่วยเป็น เราเกิดในสิ่งที่ตายเป็น ปู่ย่าตาทวดเราก็แก่

เจ็บตาย พ่อแม่เราก็แก่เจ็บตาย เราก็เกิดมาในตระกูลที่แก่เจ็บตายด้วยกัน ลูกเราที่เกิดกับเราอีกต่อไป ก็แก่เจ็บตายด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น นี่คือนิรันดรภาพทั้งหมด

อย่าประมาทในชีวิต ถ้ากาลเวลาต้องแก่เจ็บตายอย่างนี้ๆ ขณะที่ชีวิตอยู่ที่นี่ เราต้องตัดดวงให้เต็มที่ ชีวิตจะเหลือมากน้อยแค่ไหนก็ตามต้องทำทุกอย่างว่าเราจะฝึกใจมากที่สุดเอาไว้ ไม่ต้องให้ใครมาสอนเรา ฝึกตัวเอง สอนตัวเอง ครูบาอาจารย์หลวงปู่ หลวงตาหน้าตาของท่าน เป็นผู้บอกสั่ง ท่านสั่งให้เราทำ ดูซิว่าเราทำตามไหม ? ... ไม่ทำตามก็แล้วกัน

เปรียบได้กับอาหารที่หาไว้แล้วอยู่ต่อหน้า สำหรับอยู่ต่อหน้า มีทุกสิ่งทุกอย่าง ข้าวก็ดี อาหารก็ดี เต็มภาชนะอยู่ แล้วก็บอกเราว่า

“กินข้าวนะ จะได้อิ่ม”

แต่เราจะกินหรือเปล่า อันนี้ซิ ก็ไปนับอาหารว่า อาหารมีอะไรบ้าง แกงป่าบ้าง ส้มตำบ้าง อะไรก็ว่ากันไป อาหารทั้งหมด รู้ทั้งหมด แต่ไม่ยอมกิน อันนี้ความอึดมาจากไหน อึดไม่ได้ หิวตลอด อดตายนะ อาหารมีอยู่แต่ไม่ยอมกิน

นี่คือธรรมะในการปฏิบัติมีอยู่ แต่ไม่ยอมปฏิบัติ หรือ ปัญญาเราก็มีอยู่ แต่ไม่ยอมเอาปัญญาเรามาใช้ให้เป็นประโยชน์ ในทางธรรมะ เอาปัญญาที่มีไปคิดในทางโลกทางสงสารไปเรื่อยๆ เปื่อยๆ

หลวงพ่อสอนการฝึกปัญญาให้เป็นประโยชน์ ให้ปฏิเสธกับทุกเรื่องที่เราสัมผัสกับโลกอันนี้

เริ่มจากชั้นง่าย ๆ ฐานปัญญาวัตรอุสมบัติ ทุกคนจะมีน้อยก็ตาม มีมากก็ตาม ต้องฝึกให้ใจปฏิเสธเอาไว้ว่า สมบัติที่มีอยู่เป็นแค่อาศัยประจำชีวิตวันหนึ่งๆ เท่านั้นเอง ให้ใจเราปฏิเสธไว้ว่า เราหาบหามไปไม่ได้ เมื่อตายไปก็จะจากกันไป ไม่มีคนใดคนหนึ่งจะหาบหามสมบัติของโลกนี้ไปได้เลย ใช้หลักปฏิเสธไว้ก่อน หากยึดติดผูกพันกับของสิ่งใด ใจของคนเราจะมาเกิดกับของสิ่งนั้นทันที เรามาเกิดกับโลกอันนี้ เพราะเรายึดติด

แต่บัดนี้เรามาแก้มือใหม่ เราจะไม่มายึดติดกับของสิ่งใดทั้งสิ้น นั่นคือฝึกใจให้ปฏิเสธกับทุกเรื่อง ไม่มีสิ่งใดเป็นของเรา แน่จนตายตัวได้ นี่คือฝึกปัญญาเราฝึกคิดซะ เรื่องฟุ้งซ่านเดี่ยวค่อยพูดกัน แต่ฟุ้งซ่านก็ไม่เกี่ยวกับการทำสมาธิ คนนั้นปัญญาไม่มีเมื่อปัญญาไม่มีจะทำอะไรไม่ได้เลย

โลกมีเท่าไร ธรรมะมีเท่านั้น

ต้องคิดทุกเรื่อง อะไร
ขวางหน้า ตื่นขึ้นมามีแต่ธรรมะ
ทั้งนั้น ตาเราสัมผัสในสิ่งใด
เอาสิ่งที่เราสัมผัสมาคิดให้เป็น
ธรรมะทุกเรื่อง หูได้ฟังเรื่อง
อะไร เอาสิ่งที่ฟังมานั้นแหละ
มาคิดให้เป็นธรรมะทุกเรื่อง นี้

การสัมผัสให้เป็นธรรมะในโลกอันนี้ ธรรมะมันมีเต็มโลกเต็มสงสาร

ที่ที่เรานั่งอยู่ใน ณ ที่แห่งนี้ เอาเข็มจี้ลงไปจุดไหน เป็น
ธรรมะหรือเปล่า? ... เป็นธรรมะด้วยกันทั้งสิ้น แต่เราไม่เห็น
เพราะตาเราบอด เรียกว่าตาใจ ใจมันบอด เขาว่าใจ “อวิชชา” ใจ
มืด

ฉะนั้น พยายามฝึกใจเราให้สว่างขึ้นมา ใจเบา ใจดี ให้มาก
เข้าไว้ ให้ใจสว่างขึ้นมา เรียกว่า “วิชชา” คือเข้าใจตามความเป็น
จริง มาแก้ความลุ่มหลงของใจ คือความมืดบอดของใจให้ได้
เรียกว่า

นัตถิ ปัญญา สมาอาภา แสงสว่างเสมอด้วยปัญญาไม่มี

อันนี้ฝึกปัญญาเรา การฝึกบ่อยๆ ใจเราจะไปทางนั้น แนวความคิดของเรา หรือปัญญาของเรา คิดทางไหนบ่อย ๆ ใจเราจะคล้อยไปทางนั้นทุกเรื่องเลย พิจารณาให้ดี ใจไปทางไหน แสดงว่าเราคิดเรื่องนั้นบ่อยๆ แล้วละ คิดซ้ำๆ ซากๆ จำเจ

ถ้าคิดในความอยาก แม้เงินทองกองสมบัติมากขึ้น มันก็จะมี ความโลภมากขึ้น ดุชิจินบาทเดียว ต่อเป็นเงินร้อย สองร้อย สามร้อย ขึ้นไปเป็นพัน เป็นหมื่น เป็นแสน เป็นล้าน นี่คือการคิดเรื่อง ความอยาก ก็เกิดความอยากมากขึ้น

หรือเอาใจเราไปผูกไว้คิดเรื่องราคะดุชิต ความยินดี รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ คิดดุชิต คิดบ่อยๆ เถอะ ใจจะเอนไปทางนี้ ใจเราถ้าคิดในสิ่งใดบ่อยๆ ใจเราจะไปทางนั้นทันที นี่คือการ ใจเรายังเอนไปทางโลกทางสงสาร ไปทางกิเลสตัณหาเพราะเราคิดเรื่อง ตัณหาบ่อยๆ มันจะไปทางนั้น

มีตัวหนึ่งเป็นตัวนำของตัณหา คือ “สังขาร” ตัวสังขาร การปรุงแต่งอันนี้ เป็นตัวโฆษณาชวนเชื่อ ให้ใจเชื่อตามกับทุกๆ เรื่องที่มันเป็นไปแต่งไป เรื่องที่ไม่จริงก็จะยกเรื่องขึ้นมาหลอกใจ ให้ใจเชื่อตามได้ นั่นคือสังขารการปรุงแต่ง มันปรุงมัน “สมมติ”

ทำไมใจเราไม่มีธรรมสอนใจเราเอง ?

ถ้าเราคิดไม่เป็น เป็นทางโลก เป็นสังฆารการปรุงแต่ง

ถ้าเราคิดเป็น มันเป็น “ปัญญา” นี้จำให้ตี

ความคิดเหมือนกันนั่นแหละ ถ้าคิดเป็นทางโลกก็ว่าสังฆาร
ตัวสังฆารที่มันออกมาปรุงแต่ง ตัวตัณหาคือ ความอยาก ถ้าคิดสิ่ง
ที่ถูกต้องเป็นธรรมตามไตรลักษณ์ คือ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา
ถ้าคิดไปในแง่นี้มันเป็นธรรมะ มันเป็นปัญญา ในความคิดเรา
ต้องแยกทางกันตรงนี้อีกนั่นแหละ

ฉะนั้นเราคิดไปตามโลกตามสงสาร หลอกตัวเองอยู่
ตลอดเวลา เรียกว่า กิเลสหลอกจิต สังฆารหลอกใจ ปรุงแต่ง
สมมติอันนั้นก็เป็นที่เรา อันนี้ก็เป็นที่เรา เป็นของๆ เรา หลอกจิตใจ
ให้หลง จากกัณฑ์นั้นจนถึงปัจจุบันนี้

เมื่อไหร่เราจะตื่นตนตื่นตัวบ้าง ?

เมื่อไรเราจะปฏิเสธได้บ้าง? เพื่อให้เราไม่ติดกับสิ่งนั้นๆ

หลวงพ่อดีปฏิบัติมา หลักปฏิเสธนี้ ปฏิเสธกับทุกเรื่อง
เพื่อมิให้จิตใจตัวเองหมกมุ่นอยู่ในสิ่งนั้นๆ เป็นเรื่องใหญ่มาก ให้
ทุกคนถือว่าการบ้านก็แล้วกัน วันนี้ให้ฝึกปฏิเสธเอาไว้
ให้ไปคิด พิจารณากัน อะไรบ้างที่เรายึดมั่นถือมั่นอยู่ เอาไปคิด
ใหม่ เริ่มต้นใหม่ ฝึกใจใหม่ ให้ปฏิเสธกับทุกเรื่องที่มีอยู่ มันมีก็มีไป

เอาไป ใช้ไป แต่เราปฏิเสธอยู่ตลอดเวลา และถ้าทำอย่างนี้ได้ จิตเรามันจะวางได้ มันจะคลายได้ เพราะเราปฏิเสธ เพราะเราไม่รับของสิ่งนั้น คือใจไม่รับไม่ยึด เอาก็ไม่ยึด มีก็ไม่ยึด นี่เรียกว่าใจปฏิเสธได้ นั่นแหละคือหลักปฏิบัติ อาศัยใจอย่างเดียว เรียกว่า

มโนบุพพังคมา ัมมา มโนเสฏฐา มโนมยา

ธรรมทั้งหลายอยู่ที่ใจ

แต่เราจะอาศัยปัญญาฝึกใจได้ยังไงบ้าง ให้เราพึ่งตัวเองก็แล้วกัน ครูบาอาจารย์ทำหน้าที่บอกให้เตือนให้ ให้เราเดิน ให้เราปฏิบัติตามเท่านั้นเอง หากเราไม่ปฏิบัติตามก็ทำอะไรไม่ได้ นี่คือการฝึกตนเอง

การพึ่งตนเอง พึ่งอย่างไร ?

มีอีกมุมหนึ่งจะให้เราคิดให้สังเกตดูคือ คนเป็นพ่อเป็นแม่คนจะสังเกตดูลักษณะของคนที่ช่วยตนเองได้สักคนหนึ่ง คนนั้นจะเป็นใคร ? ... “เด็ก”

เมื่อเด็กเกิดมาแดงๆ มันเป็นธรรมชาติสอนเราได้ดี เกิดมาแดงๆ นอนอยู่ในเบาะ นอนคว่ำ อาศัยพ่อแม่พลิกไปพลิกมา แต่

ในจังหวะหนึ่ง เด็กเป็นเอง คือว่านอนคว่ำดิ้นกะแฉ่วๆ อยู่นะ มัน
อยากคลานทำอะไร มันจะหงาย มันจะคว่ำ มันทำอะไร มัน
บิดตัวทำอะไรบ้าง การช่วยตัวเอง ฝึกตัวเอง ให้ดูเด็กเป็น
อุบายสอนเรา

เวลาเด็กจะคลาน คลานไปนิดหน่อยมันก็ล้ม คลานใหม่
ล้มอีก คลานใหม่ จนคลานได้

เวลาเด็กจะลุกยืน เกาะผ้าบ้านบ้าง เกาะไม้บ้าง พอยืนปั๊บ
มันก็ล้ม ยืนใหม่ ทำบ่อยๆ หลายครั้งหลายหน เด็กสามารถยืนได้

เวลาเด็กจะเดิน มันก็ก้าวขา เตะตะลุ่มแล้ว มันก็ยืนใหม่
เดินใหม่ เดินไปก้าวสองก้าว ล้มแล้ว แล้วก็ยืนใหม่เดินใหม่เรื่อยๆ
หลายครั้งหลายหน เด็กเดินได้

เวลาเด็กจะวิ่ง วิ่งนิดหน่อยก็ล้มแล้ว มันลุกขึ้นใหม่ เดินใหม่ วิ่งใหม่ เอาไปเอามากี่วิ่งได้

นี่คือ ตนเป็นที่พึ่งของตน เด็กพึ่งตัวเองให้ดูแล้วนะ นี่ฉันใด การฝึกปัญญาที่ฉันนั้น ต้องฝึกอย่างนี้ เราฝึกเราเอง ช่วยเราเองให้มากเอาไว้ ครูบาอาจารย์ท่านมาบอกเฉยๆ หากเราไม่ทำตามก็เท่านั้นเอง ก็ตัวใครตัวมัน

ขอให้เราทุกคนที่มาที่นี่ ขอให้เข้าใจในความหมายในภาคปฏิบัติ นี้ว่าเราจะหาวิธีออกจากโลกให้ได้นะ คือโลกที่เราอยู่ เราเกิดมาหลายครั้งหลายหนหลายชาติแล้ว จำเจอยู่ เกิดมาชาติไหน ก็มาพลิกแผ่นดินกลับกินอยู่ชาตินั้น วนเวียนหาทางสิ้นสุดไม่ได้ เสียโอกาส เสียเวลาเปล่าๆ เราเกิดมาชาติไหนก็เหมือนชาตินี้เท่านี้แหละ ไม่มากไม่น้อย เกิดมาก็มาแก่ เจ็บ ตาย เหมือนกันทั้งนั้น ทั้งอดีต ปัจจุบัน อนาคตอย่างนี้ทั้งนั้น ไม่มีอะไรเลย

นี่คือเราโชคดีแล้วที่มากเกิดในยุคศาสนาพุทธของเราอุบัติเกิดขึ้นในโลก เราโชคดี เราขยัน เราไม่คอยใคร ไม่คอยผัวคอยเมีย ไม่ต้องคอยลูกคอยหลาน ไม่คอยเพื่อนคอยฝูง หน้าที่ของเราต้องปฏิบัติทำให้มากเอาไว้ ไม่ต้องคอยใครทั้งสิ้น ที่ว่าเราช่วยเราให้

มาก ตนเตือนตนด้วยตนเอง ปัญญาสอนใจเรา สอนใจกับทุกเรื่อง
อยากให้อุทิศกับทุกเรื่องที่ว่ามานี้

วันนี้หลวงพ่อดีให้อุบายธรรมเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติ ใน
วันต่อไปข้างหน้าเราต้องฝึกใจให้อุทิศอยู่บ่อยๆ ไม่ต้องคอยครุ
บาอาจารย์อบรมมากนัก ให้เราอบรมตัวเองให้เป็น สอนเราเป็น
ตนเตือนตน เตือนบ่อยๆ ต่อไปเราจะดีขึ้นเอง ขอให้ทุกคนได้ฝึก
สติปัญญา ตรึกตรองพิจารณาอยู่เสมอๆ ตามที่หลวงพ่อดีอธิบายมา
นี้

ขอให้ทุกคนมีความโชคดีในการมาอินเดียครั้งนี้ ให้มี
ประโยชน์ ให้มีความเจริญในการปฏิบัติธรรมในกาลต่อไป วันนี้ได้
แสดงธรรมมาคิดว่าสมควรแก่กาลเวลา

เอวัง ก็มีด้วยประการฉะนี้

*****

ตัดตอนจากหนังสือ ข้ามกระแส

ทำจิตให้ปฏิเสธและทอดอาลัย

จงใช้สติปัญญาหยั่งลงไปให้ถึงฐานของจิตให้ลึกแล้วตีแผ่ขยายออกมาให้จิตได้รู้เห็น ให้เป็นไปตามไตรลักษณ์อย่างแท้จริง แล้วกำหนดจิตให้ปฏิเสธ ไม่ให้จิตมีความอาลัยในสิ่งใดๆ ในโลก ให้จิตได้รู้เห็นในสภาวะทุกข์ สภาวะธรรม ที่เกิดขึ้น ตั้งอยู่นิดเดียว แล้วดับไป เหมือนกับฟองน้ำที่ฟองขึ้นชั่วขณะแล้วดับไป หรือ เหมือนกับพยับแดดที่มองเห็นแต่ไกล เมื่อเข้าไปใกล้แล้วไม่มีอะไรเลย

การพิจารณาด้วยปัญญาอย่างนี้เพื่อให้จิตได้พิสูจน์ความจริงว่า สิ่งใดที่จิตเคยยึดถือมาแล้วเป็นความจริงแค่ไหน เมื่อจิตได้รู้เห็นว่า ทุกสิ่งไม่เป็นไปตามความเข้าใจเดิมแล้ว ก็จิตนั้นแลจะ

ทอดอาลัยเสียเอง เหมือนกับเราได้อยู่ด้วยกันกับงูพิษ เมื่อยังไม่รู้ ก็ยอมถูกรูพิษขบกัดให้เจ็บปวดแล้วตายไปทุกชาติไป นี่คือการไม่รู้จึงอยู่คลุกคลีกับงูพิษตลอดมา เมื่อมารู้เห็นว่าเป็นงูพิษที่ทำให้ชีวิตเราตายไปได้ และมารู้เห็นในอันตรายที่จะเกิดขึ้นอยู่อย่างนี้ ก็ผู้นั้นแฉะจะหลีกเร้นไปให้ไกลจากงูพิษเสียเอง เมื่อสติปัญญาพาให้จิตได้รู้เห็นโทษภัยในการเกิด แก่ เจ็บ ตาย และรู้เห็นทุกข์ที่มีอยู่ในกายในจิต และรู้เห็นในสิ่งที่ไม่มีความจริงถาวรของธาตุขันธ์ว่า ย่อมแตกสลายไปในที่สุด คำสมมติว่าตัวเรา ก็ไม่มีความหมาย ไม่เป็นความจริง ไม่เป็นไปตามความเข้าใจเราแต่อย่างใด เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นผลเนื่องมาจากความเกิด ปัญญาญาณก็จะหยั่งลงไปให้รู้เห็นเหตุปัจจัยที่ทำให้เกิด สติปัญญาพร้อมทั้งจิตที่มีความฉลาดเฉียบแหลม ก็มีอุบายวิธีที่จะดับเหตุและปัจจัยที่ทำให้เกิดทุกข์ได้อย่างง่ายดาย

เหมือนกับรู้เห็นไฟกำลังก่อตัวที่จะทำลายทรัพย์สิน ผู้นั้นก็จะไม่ปล่อยให้ไฟลุกลามต่อไป ก็จะรีบดับไฟให้ดับไปทันที เมื่อจิตและปัญญาญาณมารู้เห็นโทษภัยที่จะก่อต่อให้เป็นทุกข์ เช่น ราคะ ความรักใคร่ยินดีพอใจในกามคุณ ความอยากที่ไม่มีควมอิมพอในวัตถุธาตุทั้งหลาย ดังคำว่า

มหาสมุทรไม่มีความอึดด้วยน้ำ ฉันทใด จิตก็ไม่มีความอึดพอ
ในกามคุณ ฉันทนั้น

นักปฏิบัติต้องฝึกหัดจิตด้วยปัญญา เพื่อให้จิตปฏิเสธว่า
ในโลกนี้ไม่มีสิ่งใดเป็นส่วนตัวแม้แต่น้อยเดียว ให้จิตได้
ทอดอาลัยในการยึดถือ แต่บัดนี้เป็นต้นไป

ในโลกนี้ไม่มีอะไร เป็นของของเราที่แท้จริง

เรื่องจิตจะปฏิเสธได้ว่า โลกนี้ไม่มีอะไรเป็นของเรานั้น มิใช่
จะปฏิเสธไปได้ทุกครั้ง เพราะการปฏิเสธของจิตนั้นมีใช่เป็นเรื่อง
บังคับ เพราะเป็นธรรมชาติที่เป็นจริง เมื่อใดจิตมีความรู้เห็นใน
สรรพสังขารทั้งหลายว่าเป็นทุกข์อย่างนี้ มีความไม่เที่ยงอย่างนี้
และรู้เห็นว่าไม่มีสิ่งใดเป็นเรา จิตจะเอาอะไรเป็นเครื่องยึดถือ
เพราะจิตได้รู้เห็นโทษภัยในการยึดถือทั้งหมดแล้วว่าเป็นทุกข์
อย่างนี้ ไม่มีความสงสัยลังเลในสังขารทั้งหลาย จิตย่อมปฏิเสธ
และทอดอาลัยในความยึดถือทันที

นี่คือจิตมีความฉลาด สามารถที่จะรู้เห็นในปัญญาญาณ
 อย่างเปิดเผย ไม่มีสิ่งใดในภพทั้งสามจะปิดบังอำพรางในวิปัสสนา
 ญาณนี้เลย แม้จะน้อมจิตไปพิจารณาสังขารธรรมในอดีต ก็รู้เห็นสัง
 ขารธรรมในอดีต จะน้อมจิตไปพิจารณาสังขารธรรมในอนาคตก็รู้เห็นสัง
 ขารธรรมในอนาคต นี่ก็เพราะปัจจุบันมีสังขารธรรมที่เพียบพร้อมอยู่แล้ว
 การกำหนดดูในอดีต อนาคต จึงไม่มีปัญหาที่จะทำให้เกิดความ
 สงสัย เพราะความเป็นไปในสังขารธรรมมีสภาพเกิดขึ้น ตั้งอยู่ ดับไป
 เหมือนกับความเป็นอยู่ในปัจจุบัน ฉะนั้นการรู้เห็นในสังขารธรรมใน
 ปัจจุบันจึงเป็นสิ่งสำคัญ และเป็นเครื่องยืนยันตัดสินใจได้อย่าง
 ถูกต้อง

นี่คือความรู้รอบ เป็นความรู้รอบรู้ในสรรพสังขารทั้งหลาย
 ว่าเป็นสิ่งที่ไม่ควรยึดถือ ถ้ารู้เห็นในสังขารธรรมว่าเป็นจริงแล้วอย่างนี้
 จึงไม่มีสิ่งใดจะมาบังคับให้จิตมีความยึดถือได้

เหมือนกับรู้เห็นไฟว่าเป็นของร้อน รู้เห็นงูพิษว่าเป็นงูพิษ รู้
 เห็นเสือว่าเป็นเสือ รู้เห็นจระเข้ว่าเป็นจระเข้ รู้เห็นมูตรคู่ว่าเป็น
 ของสกปรกโสโครก ใครเล่าจะไปคลุกคลีอยู่กับสิ่งเหล่านี้ หนทาง

ที่จะหลีกหนีให้พ้นไปจากสิ่งเหล่านี้ ก็ผู้นั้นแลจะรู้เห็นเส้นทางที่จะหนีไปให้ตนเอง

นี่ฉันใด เมื่อจิตมีญาณคือความรู้ จิตมีความสว่างในการเห็น ความฉลาด ความเฉียบแหลมคมคายก็เกิดขึ้นภายในจิตทันที จะพิจารณาในสังขารหมวดใดก็จะรู้ชัดเห็นจริงในสังขารหมวดนั้นๆ อย่างแจ่มแจ้งชัดเจน และหายสงสัยในสังขารหมวดนั้นๆ ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องไปถามใครๆ ทั้งสิ้น ฉะนั้น นี่คือความรู้เห็นตามความเป็นจริง จิตจึงปฏิเสธได้ว่าในโลกนี้จึงไม่มีอะไรเป็นเรา และเป็นของของเราแม้แต่ชนิดเดียว...

